

nica pomagala, pa so si še drugo bolj neumno izmislili; na vsak način so hoteli volilce premotiti; eni vasi so celo hosto obljubovali, ako bi z njimi volila — ali hosta še njihova ni.

Kresniški klopotec je klopotal, da so vsi zajci in vrane zbežali; oče Kovač so jezno udarjali s kladivom — svojim jezikom — po »hudobnih« Slovenceh in so baje glavo stavili, da še bodo župan. Zdaj so pa glavo zgubili in brez nje okoli hodijo, ker so jim volilci županski stol, na katerem so se 15 let zibali, spodmaknili. Občinski sluga Zepl pa je pred volitvami po občini preklinjal, da je bilo groza; ali bal se ga ni nihče. Celo posestnice so ga pogumno potiskale iz hiš skozi tisti prostor, ki ga je zidar napravil za take sitneže. Prej je samo »tajč« razumel, zdaj pa že obljubuje, da bo s Slovenci držal.

Volilci, kateri so boljše gospodarstvo želeli, so se dvakrat obilno zbrali v gostilnici g. J. Cajhna. Izvrstni govorniki so ljudem razlagali slabo gospodarstvo v občini in vzbujali ljubezen do domačega kraja, kjer gospodarijo tuji. Le ena želja je navdajala vse: Mi nočemo več Kovača in njegovih pomagačev! Prišel je dan volitve, 2. april. Naši volilci so se zbirali pri Cajhnu. Od vseh krajev so vreli volilci v naš tabor, dvorana je bila že volilcev natlačena, ko okoli 1/2 9. pride še vrla četa Čretanov, njim na čelu vrli narodnjak J. Pišek. Zdaj nas je bilo dovolj; vedeli smo, da je zmaga naša. Ura bija devet. Naša četa se začne pomikati na volišče. Volitev se je vršila mirno; da so nasprotniki zmerjali voditelje naše stranke, se lahko razume. Tretji volilni razred je volil od 9. do 1/2 3. ure neprenehoma. Od vseh 25 posestnic smo imeli pooblastila v tretjem razredu. Če pomislimo, da so strašno delali nasprotniki, vendar jim niso pooblastil podpisale, moramo reči: »Živele tako neomahljive volilke!« Volilcev je v tretjem razredu 230; udeležilo se je volitve 160 in izmed teh so dobili naši možje po 101 glas.

Ko smo v 3. razredu zmagali, smo bili zmage gotovi, kajti v 2. smo imeli gotovo večino. Izmed 46 volilcev 2. razreda jih je prišlo k volitvi 42; naši kandidati so dobili 28 glasov, nasprotniki pa 14. Zanimiva je bila volitev v prvem razredu. Volilcev je 12. Naši nasprotniki so imeli gotovih 5 glasov; mi samo 3; v zadnjem trenutku nam prideta na pomoč blag gosp. Grof in g. dr. Engel, po rodu Nemec, a pravičen Slovenec. Tako je bilo naših pet in onih pet. Naši so volili g. K. Jelleck-a kot zastopnika najvišjega davkoplačilca, ki je bil enoglasno izvoljen; trije naši in trije nasprotniki so dobili vsaki po 5 glasov. Nato se je srečalo. Neizmerna tihota je bila po sobani, ko so se listi pisali in vrgli v klobuk. Gosp. Kovač ustane kot predsednik volilne komisije in začne vleči; prvi, ki ga privleče, je bil naš; drugi, ki ga privleče, je bil tudi naš in tretji je bil naš nasprotnik. Hotel je še gospod župan štrtokrat seči, da bi sam sebe privlekel, ali ni se mu dopustilo. Pravijo, da so se mu debele solze udrle po licu, ker mu je bila sreča tako nemila, da ni sam sebe potegnil.

Ko smo tedaj tudi v prvem razredu še dva odbornika pridobili, navdalo je volilce čudno veselje in navdušenje. Vse hiti iz volišča in navdušeni živio se je razlegal po ledini in sosednim vasem oznanjal zmago. Fantje hitijo v line Sv. Štefana in v par trenutkih je plapolala mogočna zastava, znamenje naše zmage. Med tem so pa pri Sv. Ani zagromeli topiči in bučali, kakor nikdar poprej in oznanjevali vsej Savinjski dolini veselo novico: Teharje so slovenske! Kovač in pa njegovi so jo tiho pobrali domov.

Dne 9. aprila je bila volitev župana, in pri tej volitvi bi bil rad neki M. K., katerega smo mi volili v

odbor, odbornike zbežal. Prej se nam je zdel zanesljiv, ker se je kazal hudega nasprotnika Kovača; ali čudno rad bi sam župan postal. Naši odborniki so ga spoznali in mu dali brco. Še zjutraj pred volitvijo je begal odbornike, da ni treba slovenskega uradovanja, da naj volijo Jeleka za svetovalec in Bog vé, kaj je še kvasil. Naši odborniki so izvolili g. Jožeta Rebov, spoštovanega posestnika iz Čreta, za župana in Antona Štor za blagajničarja in 1. svetovalca. Vsi ljudje pravijo: Hvala Bogu, da ni visok Martin župan. Onega M. K. pa si bodo dobro zapomnili.

Tak je bil konec borbe za občino Teharje. Zdaj se bode začela nova doba mirnega in varčnega gospodarstva pri občini. Živel novi župan in vrli odborniki! Živeli pa tudi vrli volilci, ki so spravili teharsko občino v roke dobrih, varčnih in slovenskih gospodarjev!

Teharčan.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Leta 1876. izpolni se Kosarju nenadoma vroča želja, katero je že dolgo gojil v svojem srcu. Rajni knez in škof si ga izvolijo za tovariša za romarsko potovanje v Rim na grob sv. apostolov Petra in Pavla. Pri tej priložnosti je bil pokojnik s svojim škofom pri sv. Očetu, kateri ga prijazno nagovorijo in pohvalno omenijo njegovo delovanje. Kolikokrat je ranjci v zasebnem razgovorjanju in iz tece navdušeno oznanjeval besede, katere je slišal iz ust sv. Očeta, vesel se, da je bil vreden od namestnika Kristusovega samega pohvaljen biti.

V Rimu se je držal zlasti cerkve sv. Petra, kjer je cele dneve premolil in sv. obrede opazoval. Govorniku je beseda slast: zato so avstrijski romarji jako ustregli rajnemu prelatu, ko so ga prosili, naj njim v večnem mestu oznanjuje besedo božjo. Škof, vrnivši se iz Rima, so ga pa zarad tega radi malo podražili, rekši: »Gospoda, Kosar se vrača zelo srečen in zadovoljen, ker je pridigoval v Rimu!«

Dnevi so v Rimu hitro tekli in za Kosarja dosti prehitro potekli. Zatorej se še enkrat poda v večno mesto, da si Rim do dobrega ogleda, in sicer l. 1881, ko je bil ves slovanski svet na nogah, da se sv. Očetu Leonu XIII. spodobno zahvali za velevažno apostolsko pismo »Grande munus«, katerega so izdali l. 1880. na god sv. Jeronima, in s katerim so slovanska blagovestnika, sv. brata Cirila in Metoda, povzdignili na oltar za celi katoliški svet.

Toliko ljubezen in udanost Kosarja za sv. katoliško cerkev so slednjič tudi sv. Oče uvaževali in imenovali so ga meseca avg. l. 1888. za svojega »hišnega prelata«. In še istega leta okinčali so papež njegove zaslužene prsi tudi s srebrnim križem za zasluge »Pro Ecclesia & Pontifice« (t. j. za cerkev in papeža), katero častno priznanje je vsled odloka svetlega cesarja meseca marea l. 1890. tudi smel sprejeti in očitno nositi.

VIII. Kosar, vzoren mašnik svojega škofa.

„Kakor lepo ubrane strune na citrah, v takem soglasju bodimo in živimo s svojimi škofi.“
(Sv. Ignac. muč.)

Omenimo mimogredé, da je že škof Kutnar bil vesel svojega nadpolnega duhovnega sina, ki mu je rasel v celovskem semenišču. V duhovnika pa ga je posvetil še le Anton Martin Slomšek. Že smo na svo-

jem mestu rekli, da je bil Kosar zvest oproda škofa Slomškega in to tukaj zopet povdarjamo.

»Z vso ljubeznijo in udanostjo oklenimo se svojih škofov« — to bilo je geslo Kosarjevo. »Ako smo namreč sklenjeni s škofom, škofje pa s papežem, potem smo po svojih škofih zvezani tudi z apostoli, po apostolih pa s Kristusom, iz kojega srca se razteka božje življenje po vsem telesu sv. cerkve. Zato ne dajmo se odtrgati od svojih škofov po nobeni ceni; kajti od njih odločeni, podobni bi bili mladikam, odrezanim od trsa, ki se posuše in sadu več ne prinašajo. Ljubimo torej svoje škofo in molimo za nje; kajti njih služba je v sedanjem času presilno težavna. Polajšajmo jim jo s tem, da jih radi poslušamo in radi ubogamo, in veselo v vsem pomagamo, karkoli nameravajo v blagor škofije.«¹⁾

Kako je Kosar učil, tako je pa ravnal tudi sam. Bog ne daj, da bi se kdo drznil lotiti njegovega škofa, taknil bi se punčice njegovega očesa. Ko se je torej neki švedrav omikanec (?) v škofiji, ki že dolgo kuži slovenski zrak, po časnikih napadal s svojim peresom Slomškega, ker mu je bil »katoliški slovenski škof« trn v oči, Kosar takoj ostro prireže svoje pero, in je nasprotniku neusmiljeno poriva globoko v meso, in mu skelečo rano še tudi posoli z rezkim sarkazmom, in ob enem zanese brezobzirno vso dušno siročitino svojega nasprotnika na svetlo solnce, in ga osmeši pred svetom.

Tako se vojskuje Kosar na strani svojega škofa do smrti Slomškove, in še od groba njegovega se ne more ločiti, dokler mu ne postavi krasnega spomenika, kateremu se je čudila Avstrija, in po katerem je zaslovela naša škofija celo črez meje Avstrije. Opisal je namreč mojstersko življenje velikega kneza in škofa Antona Martina, in sicer v nemškem jeziku.²⁾ Sma-tramo, da sta bila zlasti dva uzroka pokojnika napotila, da je izvolil nemščino za životopis. Kosar je želel — in to je bila menda želja vsega slovenskega ljudstva — naj bi se zvedele vrline njegovega svetega škofa po širjem svetu, ker na domači strani pozna itak vsak otrok njegove ime, in nosi njegov spomin tudi v svojem srcu. Trebalo pa je v pravo luč postaviti tudi njegovo delovanje na narodnem polju, za katerega voljo so ga vsi razni nasprotniki našega narodnega gibanja — in njih število resnično ni bilo nikdar pičlo — grdo obrekovali in še zlasti pri vladi tudi do dobrega očrnili.

Kosar sam piše: »Slomšek je živel in je deloval v dnevih, v katerih so bili pojmovi ne samo na pravnem, nego tudi na nravnem polju povsem zmedeni, ko se je pogosto moška krščanska jakost kot bedastoča zasmehovala, nasproti pa nemarna popustljivost, ki se ne upa ustavljati toku časa in pogubnim njegovim valovom, proslavljala kot čednost, ko so slepo posnemanje načel, katera je zastopala zablojena množica in njo jezični kolovodje, prodajali za najvišjo modrost, nasproti pa poštenost in močnatost lastnega prepričanja razupili kot pregrešen upor proti občenemu blagru: torej ni moglo drugači priti, nego da so moža tako nenavadne jakosti in redke značajnosti, kakor je bil visoki pokojnik knez-škof Anton Martin, različno ocenjali ter so nekateri spletali vence njegovemu imenu, dokler so ga drugi očitno zasramovali.«³⁾

Posnetek⁴⁾ iz tega obširnega životopisa pa je marljivi pisatelj privoščil tudi slovenskemu ljudstvu, da »so se prijatelji rajnega, nepozabnega škofa tolažili na prerani toliki zgubi, in njegovi častilci prejeli izgled čed-

nostij, da ga posnemajo«, a tudi zato, da ohrani duha Antona Martina med Slovenci: »Dokler bo duh vladike Antona Martina Slomškega Slovence navdajal, dokler bomo nebeske cvetlice pobožnega rodoljuba, ki jih je on sadil, s solzami hvaležnosti nabirali, dokler steze ne zgrešimo, ki nam jo je on odkazal: tako dolgo bodimo si svesti, bo oko božje z dopadanjem na nas gledalo, in bo božji blagoslov spremljal naše prizadevanje za blagor naroda«.

Letošnji novomašniki.

Za mašnike bodo v naši škofiji letos posvečeni č.č. gg. bogoslovci IV. leta: And. Bračič iz Negove, Fr. Hlastec iz Zreč, Jož. Kolarič iz Prevorja, Janez Kozoderc s Ptujke gore, Karol Kumer iz Vranskega, Franc Muršič iz Zavrča, Jožef Trofenik od Sv. Florijana ob Boču, — III. leta: Jožef Gobec iz Rogatca, Ignac Hauptmann od M. B. v Puščavi, Anton Korošec od Sv. Jurija ob Ščavnici, Janez Kurnik od Sv. Jurija v Slov. gor. in Janez Rožman iz Artič.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Dalje.)

Posamezne tvarine spravljajo se v kupu v posamezne plasti, katere naj bodo kolikor mogoče enakomerne. Najprej pride podlaga od zemlje, ki ima namen vse snovi, katere bi voda izpirala, zadržati. Ta plast zemlje napravi se okoli 20 cm na debelo. Potem pride okoli 2 cm na debelo živo apno, ali mezdra od strojarjev itd. sploh tvarine, ki imajo veliko apna. Za tem lahko sledi kacij 15 cm debela plast zemlje iz ribjakov ali šote itd. To se vse dobro z gnojnico premoči; zatem pride lahko okoli 20 in več cm debela plast listja ali žaganja, sploh organskih tvarin, potem zopet kacij 20 cm debela plast zemlje, to se zopet dobro premoči z gnojnico, zatem pridejo smeti in naposled zopet zemlja, potem se pa zopet vse dobro z gnojnico premoči. Smeti ali plevelne rastline ali rože od krme, ki se dobijo pri pometanju skednjev itd. sploh tvarine, ki imajo obilo plevelnih rastlin, spravijo se proti zunanjemu delu kupa, ter se nekoliko z zemljo pokrijejo. Seme plevelnih rastlin tukaj lahko izkali in predno dorasle rastlinice zopet seme zoriijo, se pokopljejo. Na ta način je mogoče večji del plevelnega semena v taci tvarinah zatreti, ki bi zemljišča, katera s kompostom gnojimo, preveč oplevile.

Na opisani način splastimo tvarine, ki so bistveni del, tako rekoč okostje komposta. Druge tvarine pa moramo znati tudi prav med te spraviti. Težje razpadajoče mineralne tvarine n. pr. fosfate, spravimo tje, kjer je veliko organskih tvarin, kjer se veliko ogljenčeve kisline razvija, torej med žaganje ali listje itd. Tvarine, ki imajo obila dušca, ki se lahko raztaplja n. pr. dušec v žvepleno-kislem amonijaku, pa tudi strniščnem gnoju itd. je najbolje spraviti med dve plasti zemlje, da amonijak vežejo. Vsaki tvarini treba pravo mesto odmeniti. Vrhu vsega naj pride pa vedno zemlja. Kajnit deloma tudi zveže amonijak, zadržuje pa razpad organskih tvarin, tega spravimo torej tje, kjer je obilo raztopnih dušnatih tvarin.

Vse vkup pa naj prešinja gnojnica, da kup namaka, pa tudi potrebne gljive va-nj spravi. Za razpad organskih, pa tudi neorganskih tvarin potrebno je neobhodno nekoliko vlage. Kompost je treba torej več-

¹⁾ Katol. cerkev str. 118.

²⁾ Anton Martin Slomšek, Fürstbischof von Lavant, dargestellt in seinem Leben und Wirken von Franz Kosar. Marburg 1863.

³⁾ Stran 3.

⁴⁾ Anton Martin Slomšek, knez in vladika Lavantinski. Po-natis iz Drob. 1863.